

Załącznik 3. Wyniki ocen, badań, analiz, ekspertyz, ewaluacji itp., podsumowujących całościowo, dotychczasowe postępy w realizacji działań służących realizacji przyjętych celów rozwojowych SRWP 2030

1. Plan rozwoju przedsiębiorczości w oparciu o inteligentne specjalizacje województwa podlaskiego na lata 2021–2027+ (RIS3 2027+)

Polityka lub program realizowany przez Zarząd Województwa	Nazwa dokumentu i opis wyników ocen, badań, analiz, ekspertyz, ewaluacji etc., podsumowujących całościowo, dotychczasowe postępy w realizacji działań w kontekście przyjętych celów rozwojowych SRWP 2030, opis najważniejszych wniosków i rekomendacji
<p>Nazwa: Plan rozwoju przedsiębiorczości w oparciu o inteligentne specjalizacje województwa podlaskiego na lata 2021–2027+ (RIS3 2027+)</p>	<p>1. Raport Województwa Podlaskiego w zakresie spełniania warunku podstawowego w 2023 r. dla Celu Polityki 1.</p> <p>Raport zawiera samoocenę spełnienia poszczególnych kryteriów warunku podstawowego 1.1 <i>Dobre zarządzanie krajową lub regionalną strategią inteligentnej specjalizacji</i> dla Celu Polityki 1 za okres od października 2022 r. do 31 grudnia 2023 r. Kryteria spełnienia warunku podstawowego określają, iż strategia inteligentnej specjalizacji, którą w przypadku województwa podlaskiego stanowi <i>Plan rozwoju przedsiębiorczości w oparciu o inteligentne specjalizacje województwa podlaskiego 2021-2027+ (RIS3 2027+)</i>, powinna być wspierana przez:</p> <ul style="list-style-type: none"> – aktualną analizę wyzwań związanych z upowszechnianiem innowacji oraz cyfryzacją – istnienie właściwej regionalnej lub krajowej instytucji lub podmiotu odpowiedzialnego za zarządzanie strategią inteligentnej specjalizacji – narzędzia monitorowania i ewaluacji w celu pomiaru realizacji celów strategii – funkcjonowanie współpracy z zainteresowanymi stronami („proces przedsiębiorczego odkrywania”) – działania mające na celu poprawę krajowych lub regionalnych systemów badań i innowacji, w stosownych przypadkach – w stosownych przypadkach, działania wspierające transformację przemysłową – środki służące zacieśnieniu współpracy z partnerami spoza danego państwa członkowskiego w obszarach priorytetowych wspieranych w ramach strategii inteligentnej specjalizacji <p>Raport potwierdza, że wszystkie powyższe kryteria warunku podstawowego zostały spełnione.</p> <p>2. Przegląd stanu wdrożenia rekomendacji zawartych w RIS3 2027+ - stan na koniec 2023 r.</p>

Polityka lub program realizowany przez Zarząd Województwa	Nazwa dokumentu i opis wyników ocen, badań, analiz, ekspertyz, ewaluacji etc., podsumowujących całościowo, dotychczasowe postępy w realizacji działań w kontekście przyjętych celów rozwojowych SRWP 2030, opis najważniejszych wniosków i rekomendacji
	Dokonano przeglądu stanu wdrożenia rekomendacji zawartych w p. 6.1 RIS3 2027+ wg stanu na koniec grudnia 2023 r. Z dokonanego przeglądu wynika, że znacząca większość rekomendacji określonych w RIS3 2027+ jest w trakcie realizacji.

2. Strategia Polityki Społecznej Województwa Podlaskiego do roku 2030

Polityka lub program realizowany przez Zarząd Województwa	Nazwa dokumentu i opis wyników ocen, badań, analiz, ekspertyz, ewaluacji etc., podsumowujących całościowo, dotychczasowe postępy w realizacji działań w kontekście przyjętych celów rozwojowych SRWP 2030, opis najważniejszych wniosków i rekomendacji
Nazwa: Strategia Polityki Społecznej Województwa Podlaskiego do roku 2030	<p>Ocena Zasobów Pomocy Społecznej w województwie Podlaskim w 2022 roku (Monitoring realizacji Strategii Polityki Społecznej Województwa podlaskiego do roku 2030 za rok 2022)</p> <p>Wnioski:</p> <ul style="list-style-type: none"> – W województwie podlaskim obserwuje się negatywne tendencje demograficzne, charakterystyczne w całej Polsce, tj. systematyczny spadek ludności i zmiany struktury wiekowej mieszkańców, świadczące o postępującym i rozszerzającym się zjawisku starzenia się społeczeństwa. W 2022 roku w woj. podlaskim odnotowano kolejny spadek ludności, o 0,5% w stosunku do roku poprzedniego. – Jednostki organizacyjne pomocy społecznej, w odpowiedzi na stojące przed nimi wyzwania demograficzne, w najbliższych latach skupione będą na zapewnieniu wysokiej jakości usług społecznych w miejscu zamieszkania, zgodnie z ideą deinstytucjonalizacji na podstawie „Strategii Rozwoju Usług Społecznych polityka publiczna na lata 2021-2035”. – Rok 2022 stanowił dla pracowników socjalnych wyzwanie ze względu na wybuch wojny w Ukrainie, co poniosło za sobą konieczność zastosowania nowych, kryzysowych procedur, które należało wprowadzić bezwzględnie. Pracownicy zetknęli się z problemem bariery językowej, a także natłoku pracy. Napływ uchodźców oraz wprowadzenie nowych świadczeń pieniężnych realizowanych przez ośrodki (dodatek ostonowy, dodatki do źródeł ogrzewania) spowodowały konieczność reorganizacji pracy ośrodków, zatrudnienia nowych pracowników i pracy poza wyznaczonymi godzinami. Różnorodność zadań związanych z działaniami ostonowymi w roku oceny powodowały potrzebę szybkiego działania, edukacji kadry i niezwłocznego ich wdrażania.

Polityka lub program realizowany przez Zarząd Województwa	Nazwa dokumentu i opis wyników ocen, badań, analiz, ekspertyz, ewaluacji etc., podsumowujących całościowo, dotychczasowe postępy w realizacji działań w kontekście przyjętych celów rozwojowych SRWP 2030, opis najważniejszych wniosków i rekomendacji
	<ul style="list-style-type: none"> – Zmniejsza się liczba osób i rodzin korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej. Fakt ten nie świadczy o zmniejszaniu się zakresu problemów społecznych mieszkańców woj. podlaskiego. Analiza danych wskazuje, że udział procentowy beneficjentów pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców województwa wzrasta. Ponadto z informacji przekazywanych przez pracowników socjalnych wynika, że niepokojąco wzrasta liczba osób i rodzin wieloproblemowych, wymagających wzmożonej pracy pracowników socjalnych, asystenta rodziny oraz wykwalifikowanej, specjalistycznej kadry. Niepokojąca jest tendencja wzrostowa osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej w wieku 0-17 lat, co wskazuje na rosnącą liczbę dzieci w systemie pomocy społecznej z rodzin dysfunkcyjnych. – Zmieniają się problemy oraz odbiorcy świadczeń i usług z pomocy społecznej. OPS-y rejestrują zwiększoną liczbę osób starszych, korzystających z jednorazowych form pomocy (żywność, specjalne zasiłki celowe przyznawane głównie jesienią i zimą, związane ze zwiększonymi wydatkami na leczenie i opat), szukających pomocy PFRON i organizacji pozarządowych (osoby z niepełnosprawnością) oraz osób starszych borykających się z problemami zdrowotnymi i finansowymi, których nie są w stanie przezwyciężyć, wykorzystując do tego własne środki i możliwości (pomimo podwyżek świadczeń emerytalnych i rentowych oraz otrzymania świadczeń uzupełniających). – Spadła liczba gmin i liczba pracowników wykonujących usługi opiekuńcze oraz liczba osób objęta tymi usługami. Powyższe dane nie zawierają informacji o liczbie osób oczekujących na realizację przedmiotowych usług i nie pokrywają się z wnioskami gmin o rosnącym zapotrzebowaniu na usługi opiekuńcze. – Analiza osób korzystających z pomocy społecznej za 2022 rok wskazuje, iż istnieje konieczność zintensyfikowania pracy nad osobami długotrwale korzystającymi z pomocy społecznej. Obserwacja pracy środowiskowej wskazuje, iż osoby, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej po raz pierwszy łatwiej przezwyciężają kryzys, aniżeli osoby, które pozostawały zarejestrowane w systemie pomocy społecznej przez co najmniej 18 miesięcy w ciągu ostatnich 3 lat. – Z pomocy PCPR-ów korzystają głównie osoby niepełnosprawne, rodziny zastępcze, usamodzielniani pełnoletni wychowankowie rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych, a także osoby dotknięte przemocą w rodzinie (zarówno osoby doznające przemocy i stosujące przemoc). – Zmniejszyła się liczba rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie woj. podlaskiego o 2,8%. Widoczna jest dysproporcja pomiędzy liczbą rodzin zastępczych zawodowych i niezawodowych w stosunku do rodzin zastępczych spokrewnionych.

Polityka lub program realizowany przez Zarząd Województwa	Nazwa dokumentu i opis wyników ocen, badań, analiz, ekspertyz, ewaluacji etc., podsumowujących całościowo, dotychczasowe postępy w realizacji działań w kontekście przyjętych celów rozwojowych SRWP 2030, opis najważniejszych wniosków i rekomendacji
	<ul style="list-style-type: none"> – W 2022 roku wzrosła liczba asystentów rodziny i koordynatorów pieczy zastępczej. – W województwie podlaskim spada liczba zawodowych rodzin zastępczych, brakuje rodzin wspierających, a także zawodowych rodzin zastępczych o charakterze pogotowia rodzinnego, które zapewniają krótkoterminową opiekę zastępczą. Rośnie liczba zastępczych rodzin spokrewnionych z dzieckiem. Rodzina wspierająca jako formalna metoda wsparcia, od kilku lat nie jest realizowana w województwie podlaskim, żadna rodzina nie podjęła się tej roli. – Blisko połowa osób, którym udzielono pomocy i wsparcia otrzymała świadczenia pieniężne i niepieniężne, 63,6% z nich korzysta ze świadczeń pomocy społecznej długotrwale. – W ciągu ostatnich lat, jak i w roku oceny nie zmieniła się gradacja powodów przyznawania świadczeń z pomocy społecznej. W 2022 r. kolejno były to: ubóstwo, bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność. – Bezrobocie w woj. podlaskim wykazuje trend spadkowy. Na koniec 2022 r. odnotowano spadek ogólnej liczby osób bezrobotnych oraz spadek odsetka osób długotrwale bezrobotnych. Niekorzystny jest spadek liczby ofert pracy w porównaniu do roku poprzedniego. – Rośnie liczba żłobków i przedszkoli, co sprzyja powrotowi rodziców do pracy, aktywizacji zawodowej opiekunów i rozwojowi dzieci. – Wzrasta liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów, które podtrzymują ich aktywność i integrację społeczną. – Rośnie liczba gmin województwa podlaskiego, które nie spełniają wymogu ustawowego dotyczącego zatrudniania pracowników socjalnych (zatrudnienie 1 pracownika socjalnego na 2000 mieszkańców). Warunek ten w 2022 roku spełniły 74 gminy, co wskazuje na utrzymującą się tendencję niewystarczającej liczby pracowników socjalnych. – Maleje liczba jednostek pomocy społecznej, które zlecają organizacjom pozarządowym zadania w trybie działalności pożytku publicznego, zamówień publicznych, bądź zlecających wybrane usługi pomocy społecznej, natomiast wzrosła liczba współpracujących organizacji pozarządowych. – Mniejsze gminy zgłaszają problem wykluczenia transportowego osób starszych i z niepełnosprawnością, który powoduje utrudniony dostęp do opieki zdrowotnej, rehabilitacji i szeregu usług społecznych. <p>Rekomendacje:</p>

Polityka lub program realizowany przez Zarząd Województwa	Nazwa dokumentu i opis wyników ocen, badań, analiz, ekspertyz, ewaluacji etc., podsumowujących całościowo, dotychczasowe postępy w realizacji działań w kontekście przyjętych celów rozwojowych SRWP 2030, opis najważniejszych wniosków i rekomendacji
	<ul style="list-style-type: none"> – Organizowanie systemu ukierunkowanego na rozwój wsparcia środowiskowego, w tym projektowanie, rozwijanie i realizowanie usług społecznych w nurcie deinstytucjonalizacji (DI). Uruchamianie nowych usług i nowych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej. – Rozwój usług jak najbardziej odpowiadających na potrzeby wspólnot samorządowych, poprzez tworzenie Centrów Usług Społecznych (CUS), jako struktur koordynujących i integrujących usługi społeczne na rzecz ogółu mieszkańców, uwzględniających różne potrzeby, fazy życia oraz sytuację całych rodzin. – Intensyfikowanie działań mających na celu wzmocnienie grupy zawodowej pracowników pomocy społecznej. Dalsza profesjonalizacja kadry jednostek pomocy społecznej poprzez: <ul style="list-style-type: none"> • wyposażenie przedstawicieli JST w wiedzę, kompetencje i umiejętności ułatwiające i pozwalające na inicjowanie procesów związanych z deinstytucjonalizacją usług, • wdrażanie programów, szkoleń, kursów służących zdobywaniu i podnoszeniu kwalifikacji w zawodach powiązanych z opieką nad osobami starszymi i zależnymi, w tym zwiększenie dostępu do supervizji, • wzmocnienie pracy pracowników pomocy społecznej, poprzez wprowadzanie oferty usług odpowiadającej nowym potrzebom lokalnym, z zastosowaniem innowacyjnych metod i narzędzi, celem wzmocnienia ich kompetencji zawodowych i jakości świadczonej pomocy, • podniesienie prestiżu zawodu opiekuna, poprzez wzrost wynagrodzeń osób świadczących usługi społeczne/opiekuńcze. – Pomoc osobom potrzebującym wsparcia i ich rodzinom, poprzez rozwój usług społecznych realizowanych w środowisku lokalnym w miejscu zamieszkania, w tym: <ul style="list-style-type: none"> • podejmowanie działań na rzecz upowszechniania i wdrażania alternatywnych form usług opiekuńczych, • wsparcie opieki rodzinnej i nieformalnej, przeciwdziałanie wypaleniu i przeciążeniu opiekunów, poprzez udostępnienie im pomocy usługowej (wsparcie wytchnieniowe, usługi szkoleniowo-informacyjno-doradcze, wsparcie psychologiczne i psychotherapeutyczne). – Upowszechnianie różnorodnych form wsparcia rodziny w środowisku lokalnym (asystentura rodziny, poradnictwo specjalistyczne, funkcji rodziny wspierającej, praca socjalna, usługi dla rodzin z dziećmi, grupy samopomocowe), które pozwolą dzieciom pozostać w rodzinach biologicznych.

Polityka lub program realizowany przez Zarząd Województwa	Nazwa dokumentu i opis wyników ocen, badań, analiz, ekspertyz, ewaluacji etc., podsumowujących całościowo, dotychczasowe postępy w realizacji działań w kontekście przyjętych celów rozwojowych SRWP 2030, opis najważniejszych wniosków i rekomendacji
	<ul style="list-style-type: none"> - Promowanie rodzicielstwa zastępczego i idei adopcji. Poszerzanie i zintensyfikowanie działań mających na celu pozyskiwanie kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych. - Zwiększanie liczby miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej, poprzez m. in. Pozyskiwanie nowych rodzin zastępczych, przekształcanie rodzin niezawodowych w rodziny zawodowe. - Wsparcie rodzinnej pieczy zastępczej (dzieci i rodzin) poprzez zwiększenie/ułatwienie dostępu do specjalistów (psycholog, lekarz, prawnik), zgodnie ze zgłaszanymi potrzebami oraz zachęcanie/motywowanie rodzin do korzystania z dostępnego wsparcia. - Dalszy rozwój różnych form mieszkalnictwa w tym: wspomaganego, dziennych domów pobytu dla osób starszych i z niepełnosprawnością, dzięki czemu nawet osoby o ograniczonej sprawności część czynności będą mogły wykonywać samodzielnie lub przy relatywnie niewielkim wsparciu. - Rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi podejmującymi działania na rzecz społeczności lokalnej. - Dalsza aktywność projektowo-konkursowa pozwalająca na pozyskiwanie dodatkowych środków finansowych na podejmowanie działań skierowanych do beneficjentów pomocy społecznej. - Zintensyfikowanie działań wspierających osoby starsze i z niepełnosprawnością w ich środowisku zamieszkania, poprzez rozwój środowiskowych form pomocy i wsparcia np. usługi środowiskowe, organizacja pomocy sąsiedzkiej, dzienni opiekunowie itp. - Zapewnienie finansowania badań, w celu prowadzenia bieżącej, systematycznej analizy i diagnozy problemów społecznych, które pozwolą na odpowiednie dostosowanie kierunków interwencji do potrzeb. - Wzmocnienie roli podmiotów ekonomii społecznej w zakresie rozwoju usług społecznych oraz aktywizacji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Rozwój sektora ekonomii społecznej poprzez wykorzystanie możliwości tychże podmiotów w procesie deinstytucjonalizacji, jako potencjalnych usługodawców. - Zwiększenie nakładów na rozwój nowych technologii oraz usług transportowych ułatwiających funkcjonowanie osób z niepełnosprawnością.

3. Wieloletni Program Rozwoju Ekonomii Społecznej w województwie podlaskim do roku 2027. Ekonomia Solidarności Społecznej

Polityka lub program realizowany przez Zarząd Województwa	Nazwa dokumentu i opis wyników ocen, badań, analiz, ekspertyz, ewaluacji etc., podsumowujących całościowo, dotychczasowe postępy w realizacji działań w kontekście przyjętych celów rozwojowych SRWP 2030, opis najważniejszych wniosków i rekomendacji
<p>Nazwa: Wieloletni Program Rozwoju Ekonomii Społecznej w województwie podlaskim do roku 2027. Ekonomia Solidarności Społecznej</p>	<p>Monitoring Wieloletniego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej w województwie podlaskim do roku 2027. Ekonomia Solidarności Społecznej za rok 2022</p> <p>Poniżej przedstawiono główne wnioski dotyczące kondycji sektora w monitorowanym roku:</p> <ul style="list-style-type: none"> – PES kontynuowały swoje działania informacyjno-promocyjne zarówno w formule wypracowanej podczas pandemii (np. poprzez webinaria), jak i przywracając tradycyjne formy aktywności: organizowano wizyty studyjne, prowadzono działania w szkołach, intensywnie działano lokalnie. Dzięki temu istotnie wzrosła aktywność przedstawicieli sektora w porównaniu do roku 2021, przyczyniając się do dalszej popularyzacji tej idei. – Liczba przedsiębiorstw społecznych, którą wykazano w ramach monitoringu, jest wyższa od wartości docelowej dla 2027 roku i przekracza także liczbę zarejestrowanych PS w roku 2021. Od zeszłego roku przebyły w regionie 22 przedsiębiorstwa społeczne. Przede wszystkim wskazuje to na rozwój sektora, który mimo kilku lat dzielących od granicznej daty, dla której określono wartość docelową, już z nadatkiem zrealizował określone wcześniej założenia. Należy przy tym pamiętać, że z listy PES od czasu pandemii żaden podmiot nie został skreślony, niezależnie od tego czy nadal funkcjonuje i czy spełnia kryteria określone dla PS. Zwiększenie liczby przedsiębiorstw może być zatem pozorne, co zostanie zweryfikowane dopiero po wprowadzeniu konieczności zrewidowania statusu wpisanych do niego podmiotów przez MRiPS prowadzące rejestr. Dopiero kolejne lata mogą przynieść spadek wartości wskaźnika, pokazując faktyczną liczbę działających PS w województwie podlaskim. – Liczba szkół, w których prowadzono działania upowszechniające wiedzę o ES jest nie tylko daleko niewystarczająca (11 z 50 docelowo w 2027 r.), co przede wszystkim nierówno rozłożona. Jedynie OWES z subregionu suwalskiego i łomżyńskiego podjęły się takich aktywności. Działania tego pierwszego skoncentrowano na szkołach podstawowych, nie wykorzystując potencjału jaki istnieje wśród uczniów na wyższych poziomach edukacyjnych. – Choć nie zaszyły znaczące zmiany liczby reintegracyjnych PES w regionie i wskaźnik wydaje się niezagrażony, to wciąż jednostki te są rozmieszczone w regionie nierównomiernie. Na niektórych obszarach trudno o inne wsparcie niż WTZ-y, w których mogą uczestniczyć wyłącznie osoby z niepełnosprawnościami. Wciąż brakuje CIS-ów i KiS-ów, szczególnie na północy województwa, a

Polityka lub program realizowany przez Zarząd Województwa	Nazwa dokumentu i opis wyników ocen, badań, analiz, ekspertyz, ewaluacji etc., podsumowujących całościowo, dotychczasowe postępy w realizacji działań w kontekście przyjętych celów rozwojowych SRWP 2030, opis najważniejszych wniosków i rekomendacji
	<p>dotąd dodatkowo 2 Kluby Integracji Społecznej przestały funkcjonować. Do ważnych zmian w tym obszarze należy zaliczyć powstanie dwóch nowych ZAZ-ów, co istotnie zwiększyło poziom zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami w regionie, tworząc 78 nowych miejsc pracy dla tej grupy. Jednak południe województwa jest wciąż pozbawione takiej placówki.</p> <ul style="list-style-type: none"> – W województwie podlaskim w 2022 r. nie powstał żaden cluster sektora ES ani sieć współpracy. W subregionie suwalskim do tej pory nie funkcjonuje żadne porozumienie tego rodzaju. – OWES-y aktywnie działają na polu wsparcia organizacji pozarządowych (najczęściej w subregionie łomżyńskim i biłostockim), choć w 2022 r. mniej takich podmiotów skorzystało z ich oferty. Wciąż są to jednak główni klienci tych placówek. Za to częściej niż przed rokiem, ośrodki pomagały przedsiębiorstwom społecznym. Warto przy tym zwrócić uwagę, że osiągnięte wartości są znacznie niższe, niż w bazowym 2019 r. (434 wobec 206 w 2022). Może się to wiązać z wygaszaniem projektów w OWES-ach w związku z kończeniem perspektywy finansowej 2014-2020 i wychodzeniem ze spowolnienia w działaniu wielu organizacji w związku z kończącą się pandemią. – Dalej rośnie, choć wolniej niż przed rokiem, liczba JST, które w gminnych i powiatowych strategiach rozwiązywania problemów społecznych uwzględniają zapisy dotyczące ekonomii społecznej. Pomiędzy 2021 a 2022 przybyły 4 takie samorządy. Zachowując takie tempo wzrostu wskaźnika możliwe będzie osiągnięcie wartości docelowej do 2027 r. <p>Rekomendacje:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Rozwój sektora choć nieco przyspieszył po pandemii, to wciąż nie jest dynamiczny. W szczególności północne i południowe skraje województwa wydają się wciąż w tyle za centrum regionu. Warto zdiagnozować przyczyny takiego stanu rzeczy i potrzeby w tych subregionach, aby pokierować adekwatne wsparcie. – Rok 2022 to także czas intensywnych przygotowań do kolejnej już perspektywy finansowej programów europejskich. Zmiany, jakie niosą za sobą nowe zasady i programy stanowią szansę na dalszy rozwój sektora ekonomii społecznej. Wykorzystanie doświadczeń województwa podlaskiego, jak i innych regionów, w nowym układzie wsparcia jest szansą, którą należy wykorzystać. W szczególności warto wdrażać specyficzne rozwiązania poświęcone rozwojowi ES na terenach oddalonych od miast (np. tzw. zielona opieka), które sprawdzają się na terenach oddalonych od aglomeracji i miast, jednocześnie wpisując się w ideę deinstytucjonalizacji.

Polityka lub program realizowany przez Zarząd Województwa	Nazwa dokumentu i opis wyników ocen, badań, analiz, ekspertyz, ewaluacji etc., podsumowujących całościowo, dotychczasowe postępy w realizacji działań w kontekście przyjętych celów rozwojowych SRWP 2030, opis najważniejszych wniosków i rekomendacji
	<ul style="list-style-type: none"> - Szansą na rozwój sektora jest włączenie PES jako jednego z narzędzi realizacji Strategii Deinstytucjonalizacji, która jest aktualnie w fazie przygotowywania. - Województwo podlaskie wyróżnia się na tle kraju silnym włączeniem LGD w realizację działań na poziomie lokalnym, w tym także w ramach RPOWP 2014-2020, a dalej również w FEdP 2021-2027. Wieloletnie wsparcie LGD, także środkami unijnymi, znacznie wzmocniło rolę tych organizacji, dając im przy tym unikatową wiedzę o potrzebach i możliwościach swoich środowisk lokalnych. Organizacje te łącząc perspektywę samorządową z pozarządową i prywatną wydają się być naturalnym partnerem dla inicjowania rozwoju ES. Wydaje się jednak, że wciąż ich potencjał w zakresie współpracy z sektorem pozostaje niewykorzystany. Potwierdzają to osiągnięte wartości wskaźników. Należy animować współpracę LGD z OWES-ami nie tylko dla wypełnienia założeń wyrażonych ilościowo, ale głównie by tworzyć realne partnerstwa na poziomie lokalnym, nastawione na rozwój sektora poprzez zaspokajanie potrzeb i wypełnianie lokalnych nisz. - Rok 2022 r. potwierdził, że czas wychodzenia ze stanu pandemii może być także trudnym okresem przejściowym np. z uwagi na zakończenie wsparcia w postaci mechanizmu zakupowego. Należy kontynuować działania informacyjne w stosunku do podmiotów, które pozostają w gorszej kondycji finansowej, przekazując im informacje związane z pomocą jaką mogą otrzymać od OWES (np. doradztwo czy inne rodzaje wsparcia pozafinansowego z OWES) czy z innych instytucji (np. funduszy pożyczkowych w zakresie finansowania dłużnego obrotowego i inwestycyjnego). - Wiedza o ekonomii społecznej w kontekście potrzeb lokalnych nadal musi być rozwijana. Do tego konieczne są dalsze badania społeczne i ewaluacyjne. Wskazane jest, aby to właśnie ROPS, we współpracy z Urzędem Marszałkowskim Województwa Podlaskiego, inicjował i prowadził takie działania. Kluczowe jest przy tym zapewnienie ich wysokiej jakości, co możliwe jest tylko w sytuacji zabezpieczenia odpowiedniego finansowania na ten cel. Należy więc zabiegać o przyznanie odpowiednich środków finansowych w ramach projektu koordynacyjnego ROPS w ramach FERS, w którym przewidziano wsparcie na diagnozowanie i monitorowanie sytuacji regionalnej w zakresie ES. - Wybuch wojny w Ukrainie istotnie wpłynął na ruchy migracyjne, a co za tym idzie, na konieczność wsparcia i integracji nowej rzeszy osób, szukających schronienia w naszym kraju. Ekonomia społeczna może być jednym z narzędzi wspierających migrantów, którzy mogą zarówno być odbiorcami usług PES, jak i aktywnie włączać się w działania sektora i szukać w nim oparcia i stabilizacji. Weryfikacja potrzeb i możliwości w tym zakresie wydaje się ważnym elementem planowania rozwoju ES w regionie.

Podlaskie

Przedsiębiorcze
Partnerskie
Perspektywiczne

Ambitne Podlaskie

Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030

Raport o stanie województwa za 2023 rok